

Havsmiljö m.m.

Sammanfattning

Miljö- och jordbruksutskottet behandlar i detta betänkande 19 motionsyrkanden om svensk och internationell havsmiljö från den allmänna motions tiden 2011. Motionsförslagen avser bl.a. Sveriges övergripande målsättningar för den svenska och internationella havspolitik, EU:s strategi för Östersjön, arbetet inom Helcom, förbud mot oljeborrning, hantering av miljöfarliga vrak, åtgärder för att minska övergödningen, förbud mot avfall från fartyg, översyn av enskilda avlopp, pilotprojekt för utvinning av alger, ersättning för musselodling samt barlastkonventionen.

Samtliga motionsförslag avstyrks, i huvudsak med hänvisning till att arbete pågår i de berörda frågorna. I ärendet finns elva reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning	5
Utskottets överväganden	6
Övergripande målsättningar för havspolitikerna m.m.	6
Åtgärder för ett renare hav	9
Åtgärder för minskad övergödning m.m.	14
Åtgärder för hållbart nyttjande av havet och dess biologiska mångfald	20
Reservationer	23
1. Övergripande målsättningar för havspolitikerna m.m., punkt 1 (S)	23
2. Övergripande målsättningar för havspolitikerna m.m., punkt 1 (V)	24
3. Skydd för Vättern, punkt 2 (S, MP, V)	24
4. Förbud mot oljeborrning i Östersjön, punkt 3 (S, MP, V)	25
5. Effektiva reningssystem i Östersjöregionen, punkt 4 (S, V)	26
6. Hantering av miljöfarliga vrak, punkt 5 (S, MP, V)	26
7. Utfasning av tvåtaktsmotorer, punkt 6 (S)	27
8. Åtgärder för minskad övergödning, punkt 7 (S, V)	27
9. Minskad köttkonsumtion och storskalig djuruppfödning, punkt 8 (MP, V)	28
10. Åtgärder för hållbart nyttjande av havet och dess biologiska mångfald, punkt 10 (S)	29
11. Åtgärder för hållbart nyttjande av havet och dess biologiska mångfald, punkt 10 (SD)	30
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	31
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2011	31

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Övergripande målsättningar för havspolitikerna m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2011/12:MJ212, 2011/12:MJ248 och 2011/12:MJ282 yrkande 1.

Reservation 1 (S)

Reservation 2 (V)

2. Skydd för Vättern

Riksdagen avslår motion 2011/12:MJ292.

Reservation 3 (S, MP, V)

3. Förbud mot oljeborrning i Östersjön

Riksdagen avslår motion 2011/12:MJ202 yrkande 1.

Reservation 4 (S, MP, V)

4. Effektiva reningssystem i Östersjöregionen

Riksdagen avslår motion 2011/12:MJ282 yrkande 13.

Reservation 5 (S, V)

5. Hantering av miljöfarliga vrak

Riksdagen avslår motionerna 2011/12:MJ331 och 2011/12:MJ382 yrkande 35.

Reservation 6 (S, MP, V)

6. Utfasning av tvåtaktsmotorer

Riksdagen avslår motion 2011/12:MJ382 yrkande 37.

Reservation 7 (S)

7. Åtgärder för minskad övergödning

Riksdagen avslår motionerna 2011/12:MJ282 yrkande 2, 2011/12: MJ376 yrkande 27 och 2011/12:MJ382 yrkandena 36 och 39.

Reservation 8 (S, V)

8. Minskad köttkonsumtion och storskalig djuruppfödning

Riksdagen avslår motion 2011/12:MJ282 yrkandena 6 och 11.

Reservation 9 (MP, V)

9. Pilotprojekt för övergödda sjöar

Riksdagen avslår motion 2011/12:MJ383.

10. Åtgärder för hållbart nyttjande av havet och dess biologiska mångfald

Riksdagen avslår motionerna 2011/12:MJ255, 2011/12:MJ376 yrkande 26 och 2011/12:MJ398 yrkande 7.

Reservation 10 (S)

Reservation 11 (SD)

Stockholm den 15 december 2011

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Matilda Ernkrans

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Matilda Ernkrans (S), Bengt-Anders Johansson (M), Lars Hjalmered (M), Johan Löfstrand (S), Rune Wikström (M), Helén Pettersson i Umeå (S), Johan Hultberg (M), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Roger Tiefensee (C), Pyry Niemi (S), Åsa Coenraads (M), Irene Oskarsson (KD), Josef Fransson (SD), Jens Holm (V), Kew Nordqvist (MP) och Lars Tysklind (FP).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Miljö- och jordbruksutskottet behandlar i detta betänkande 19 motionsyrkanden om svensk och internationell havsmiljö från den allmänna motions tiden 2011. Motionsförslagen avser bl.a. Sveriges övergripande målsättningar för den svenska och internationella havspolitik, EU:s strategi för Östersjön, arbetet inom Helcom, förbud mot oljeborring, hantering av miljöfarliga vrak, åtgärder för att minska övergödningen, förbud mot avfall från fartyg, översyn av enskilda avlopp, pilotprojekt för utvinning av alger, ersättning för musselodling samt barlastkonventionen.

Utskottets överväganden

Övergripande målsättningar för havspolitik m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner (S, MP, V) om det svenska och internationella miljöarbetet i Östersjön och om skydd för Vättern.

Jämför reservationerna 1 (S), 2 (V) och 3 (S, MP, V).

Motionerna

I motionerna MJ212 (S), MJ248 (S) och MJ282 (V) anges det att övergödning, utsläpp av farliga ämnen, utfiskning och minskad biologisk mångfald i Östersjön är sådana gränsöverskridande problem att de ställer krav på internationellt samarbete för att skapa en långsiktigt hållbar lösning. Östersjöns tillstånd har även fler dimensioner än de rent miljömässiga, och det krävs därför ett omfattande helhetsgrepp för Östersjöns förvaltning. Motionärerna anger att det bör skapas en långsiktigt hållbar jordbrukspolitik utan skadliga subventioner som övergöder Östersjön, att EU:s fiskepolitik bör förändras så att fiskbestånden förvaltas genom ekosystembaserade långsiktiga lösningar och att det bör skapas en integrerad havsförvaltning för Östersjön. Regeringen bör därför ta ledningen för detta arbete bl.a. inom ramen för det svenska ordförandeskapet i Helcom 2010–2012.

I motion MJ292 (MP) framhålls det att Vättern är en av Europas största dricksvattenreservoarer och därmed av stor betydelse för många människor. Vättern skyddas enligt miljöbalken för sitt friluftsliv, sitt fiske, sin natur och sin kulturmiljö. Försvarsmaktens föreslagna ökning av bombningarna i Vättern kommer att ha en negativ inverkan på bl.a. näringsliv, turism, djurliv och rekreation. Motionärerna anser därför att det är angeläget att agera för att Vättern får ett starkare skydd.

Utskottets ställningstagande

Nyttjandet av sjöar, hav och kustområden är mångfacetterat, och ett alltmer intensivt brukande ökar belastningen på ekosystemen. Övergödning, utfiskning samt utsläpp av avfall och miljögifter har fått allvarliga konsekvenser för miljön. Utgångspunkten för den svenska havspolitik är att det krävs ambitiösa och kraftfulla insatser för att uppnå en ekologisk balans och att resurser ska kunna nyttjas hållbart och långsiktigt. Samtidigt måste jordbruks-, fiske-, sjöfarts- och näringslivspolitik ingå i en integrerad och tvärssektoriell havspolitik. Haven är till sin natur internationella områden, och en gränsöverskridande samverkan är därför nödvändig för det svenska havsmiljöarbetet.

I Sveriges handlingsplan för internationellt samarbete om havsmiljön 2010–2012 identifieras strategiskt viktiga händelser och kritiska tidpunkter, möjliga synergieffekter, samarbetspartner, insatsbehov och andra avgörande faktorer för framgång i arbetet. För Sverige prioriteras arbetet inom EU, Helcom, Oskar, Internationella havsforskningsrådet (Ices), Internationella sjöfartsorganisationen (IMO) samt finansiella organisationer.

Utskottet konstaterar därför med tillfredsställelse att regeringen varit pådrivande inom bl.a. EU och Helcom genom att föreslå konkreta åtgärder och åtaganden för att kunna nå upp till de målsättningar som krävs för en godtagbar havsmiljö.

I det följande redovisas strategier och havspolitiska åtgärder som vidtagits i Sverige och inom ramen för internationellt samarbete.

Havsmiljöarbetet inom Helcom

Inom ramen för Helcom beslutade Östersjöländernas miljöministrar och EU-kommissionen i november 2007 om en aktionsplan för Östersjön. Aktionsplanen innehåller fyra huvuddelar: övergödning, farliga ämnen, biologisk mångfald och maritima frågor. Syftet med planen är att uppnå god miljöstatus i Östersjön till 2021.

Medlemsstaterna ålades att upprätta nationella genomförandeplaner. För svensk del utarbetade Naturvårdsverket i samråd med Jordbruksverket och andra berörda myndigheter ett förslag till en nationell plan för att uppfylla det svenska åtagandet i Helcoms aktionsplan (dnr M2009/2768/Na). Planen innehåller ca 150 åtgärder med tyngdpunkten på övergödning, farliga ämnen, biologisk mångfald inklusive fiske samt sjöfart. Dessutom behandlas utveckling av utvärderingsinstrument och metoder, ökad medvetenhet och kapacitetsuppbyggnad, finansiering samt genomförande och revidering av aktionsplanen.

I skrivelse 2009/10:213 *Åtgärder för levande hav* angav regeringen att Sverige under ordförandeskapet i Helcom fr.o.m. den 1 juli 2010 t.o.m. den 30 juni 2012 bör arbeta med att säkra genomförandet av Helcoms aktionsplan för Östersjön, genomföra miljöministermöten, förnya organisationen så att Helcoms roll stärks i det regionala havsmiljöarbetet, stärka Helcoms roll i genomförandet av det marina direktivet och annan EU-policy av relevans för Östersjöregionen samt säkra att Helcoms beslut grundar sig på bästa tillgängliga vetenskapliga rön. Utskottet har sedan tidigare uttryckt stöd för dessa fem prioriterade frågor (bet. 2010/11:MJU5).

Medlemsstaterna presenterade sina nationella handlingsplaner för genomförandet av aktionsplanen vid Helcoms ministermöte i Moskva i maj 2010. Ett ytterligare ministermöte hölls i det svenska ordförandeskapets regi den 25 augusti 2010. Den svenska miljöministern presenterade vid detta möte de svenska prioriteringarna för ordförandeskapet liksom förslag på hur samarbetet inom Helcom kan utvecklas. Den 9 mars 2011 ägde ett statssekreterarmöte rum, där det konstaterades inom vilka områden det krävs ytterligare åtgärdsplaner. Nästa formella ministermöte är planerat att äga

rum under 2013 (något exakt datum är inte fastställt) under det danska ordförandeskapet. Vid detta möte kommer de nationella planerna att utvärderas samt kvoter för utsläpp av kväve och fosfor att fastställas. Nästa steg är att få de åtgärder som föreskrivs enligt de nationella åtgärdsplanerna på plats under 2015 och 2016 för att uppnå miljöstatusmålet till 2021.

EU:s Östersjöstrategi

När det gäller Sveriges havsmiljöarbete inom ramen för EU kan följande åtgärder redovisas. Den 10 juni 2009 presenterade kommissionen en EU-strategi för Östersjöområdet, som senare antogs under Sveriges ordförandeskap i EU. Strategin identifierar övergripande utmaningar, berörda politikområden och arbetssätt liksom en konkret åtgärdsplan med 15 prioriterade områden och ett 80-tal flaggskeppsprojekt.

I skrivelse 2009/10:159 *Genomförandet av EU:s strategi för Östersjöregionen* angav regeringen att man avsåg att inrätta ett särskilt sekretariat som ska stärka det sektorsövergripande nätverks- och myndighetssamarbetet samt skapa en tydligare struktur och bättre samordning av genomförandet av EU:s strategi. Utskottet noterar att regeringen har en aktiv roll i att verka för att EU:s strategi för Östersjöområdet ska bidra till ett fördjupat samarbete i Östersjöregionen samt hade en aktiv roll för att inrätta det särskilda sekretariatet. Sekretariatet, som inrättades i samband med antagandet av strategin, är placerat i statsrådsberedningen som har huvudansvaret för att samordna genomförandet. Ett särskilt myndighetsnätverk som leds av Tillväxtverket har även inrättats och syftar till att stärka det tvärsektoriella arbetet. Ansvaret för genomförandet av strategin ligger på respektive departement, samtliga 21 länsstyrelser och 34 myndigheter.

Den 22 juni 2011 lade kommissionen fram en framstegsrapport om strategin (KOM(2011) 381). Rapporten tar upp ett flertal viktiga resultat såsom att strategin har bidragit till ett bättre samarbete i regionen, ett antal konkreta insatser och en mer enhetlig användning av resurser. Rapporten lyfter även fram lärdomar och rekommendationer för framtiden. Regeringen välkomnade i faktapromemoria 2011/12:FPM151 kommissionens framstegsrapport och delade i stort de slutsatser som kommissionen dragit från de två första åren då strategin genomförts. EU-ministrarna antog den 15 nov 2011 slutsatser utifrån kommissionens översyn och framstegsrapport om strategin. Slutsatserna utgör grunden för den översyn av Östersjöstrategin som kommer att genomföras under det danska ordförandeskapet i EU under våren 2012.

Såsom framgått av redovisningen ovan bedrivs ett intensivt arbete såväl i internationella sammanhang som inom Sverige som syftar till att åter skapa och bevara den ekologiska balansen i Östersjön.

Mot denna bakgrund anser utskottet att motionerna MJ212 (S), MJ248 (S) och MJ282 (V) kan lämnas utan vidare åtgärd.

Skydd för Vättern

Utskottet noterar att både miljöministern och försvarsministern tidigare svarat på frågor om hur regeringen avser att agera beträffande Försvarsmaktens utökade verksamhet kring Vättern (fr. 2010/11:619 och 2011/12:7). I svaren den 28 september respektive 9 november 2011 framhöll ministrarna att vattenskyddande arbete pågår i Vätternvårdsförbundet, på länsstyrelser och inom ramen för vattenförvaltningen samt att flera Natura 2000-områden som berör Vättern nyligen har utsetts till särskilda bevarandeområden. Enligt förordning (2007:1266) ska Försvarsmakten vidta åtgärder för att upprätthålla och utveckla ett militärt försvar samtidigt som miljöhänsyn ska beaktas. Inom ramen för detta miljöarbete ska Försvarsmakten bidra till att de miljökvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås. I proposition 2008/09:140, som riksdagen ställt sig bakom, angav regeringen att det är nödvändigt att Försvarsmakten har tillgång till ändamålsenliga övningsområden samtidigt som verksamhetens påverkan på människors hälsa och miljön bör beaktas. Hösten 2010 ansökte Försvarsmakten hos Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Västra Götalands län om tillstånd för verksamhet vid Karlsborgs flygplats. Något besked har ännu inte lämnats. Försvarsmakten förbereder även en ansökan till Miljöprövningsdelegationen om omprövning av miljötillståndet för skjutmålet Hammaren. Någon ansökan har inte lämnats in ännu.

Med det anförda föreslår utskottet att motion MJ292 (MP) lämnas utan vidare åtgärd.

Åtgärder för ett renare hav

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner (S, MP, V och KD) om förbud mot oljeborring i Östersjön, utbyggnad av effektiva reningssystem m.m. i Östersjöregionen, en handlingsplan för miljöfarliga vrak samt utfasning av tvåtaktsmotorer.

Jämför reservationerna 4 (S, MP, V), 5 (S, V), 6 (S, MP, V) och 7 (S).

Motionerna

I motion MJ202 (KD) anfördes det att regeringen bör verka för ett förbud mot oljeborring i Östersjön. Regeringen avslog den 5 mars 2009 en ansökan om att få provborra efter olja i Östersjön. Motiveringen var att ingen svensk oljeutvinning kan bli aktuell mot bakgrund av hur extremt känslig och utsatt detta innanhavs miljö redan är. Flera andra stater utvinner eller

prospekterar dock i dag olja i Östersjön. Enligt motionen bör Sverige inom EU och Helcom verka för att ett förbud mot oljeutvinning uppnås i hela Östersjön.

I motion MJ282 (V) yrkande 13 framhålls det att Sverige inom ramen för Helcom och EU bör hjälpa länder kring Östersjön, i synnerhet Ryssland, att skynda på utbyggnaden av effektiva reningssystem för utsläpp från industrier, jordbruk och hushåll. Ökad kraft måste även läggas på ett hållbarare resande mellan Östersjöländerna. Sverige bör också understödja utvecklingen av förnybar energi för att undvika och motverka att fler anläggningar som den stora oljeskifferanläggningen utanför Narva, Estland, byggs.

Enligt motionerna MJ331 (MP) samt MJ382 (S) yrkande 35 bör åtgärder vidtas så att fartyg som Seaside på Ekerö och andra miljöfarliga vrak omhändertas på ett miljöriktigt sätt. I Skagerrak finns 261 kända vrak som är identifierade som potentiella miljöhot; 20 ligger nära den svenska kusten. Även om regeringen nu kartlägger problemet anser motionärerna att åtgärder måste vidtas omedelbart genom att en övergripande handlingsplan med olika steg när det gäller tid, geografiskt läge och riskklass upprättas så att miljöfarliga vrak omhändertas på ett sätt som säkrar miljön och garanterar att vattenföroreningar undviks.

Enligt motion MJ382 (S) yrkande 37 finns det i dag ca 200 000 tvåtaktsmotorer i bruk vars stora utsläpp av giftiga kolväten och bensin går direkt ut i vattnet och påverkar livet i haven. I dag finns det visserligen moderna tvåtaktsmotorer med lägre utsläpp, men regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på stimulansåtgärder och regelverk i syfte att fasa ut användningen av smutsiga tvåtaktsmotorer i våra havsområden, sjöar och vattendrag.

Utskottets ställningstagande

Förbud mot oljeborrning

Som framgår av budgetpropositionen för 2011 (prop. 2010/11:1) har regeringen, för att undvika stora miljökatastrofer, sagt nej till oljeborrning i Östersjön. Regeringen anförde vidare att den vill se skärpta straff och tydliga ansvarsregler för oljeutsläpp samt att statens och kommunernas beredskap att hantera oljeutsläpp bör ses över.

I detta sammanhang bör även kommissionens meddelande Utmaningen att uppnå en säker olje- och gasverksamhet till havs (KOM(2010) 560) nämnas. I meddelandet beskrev kommissionen hur en olycka lik den i Mexikanska golfen skulle kunna förebyggas i Europa samt hur tillgängliga verktyg för att hantera en olycka kan förbättras. Kommissionen höll därefter samråd med nationella myndigheter och intressenter om de föreslagna initiativen med avsikt att lägga fram konkreta lagstiftningsförslag under 2011.

Regeringen välkomnade meddelandet och anförde i det sammanhanget bl.a. att man såg initiativet som ett första steg mot målet att få till stånd gemensamma regler och minimikrav vid oljeborrning och oljeutvinning inom EU (2010/11:FPM27). Även om Sverige inte tillåter sådan verksamhet kan vi påverkas av att andra länder gör det. Enligt regeringen är det därför viktigt att Sverige engagerar sig i de frågor som kommissionens meddelande tar upp.

Mot bakgrund av meddelandet presenterades den 27 oktober 2011 bl.a. ett förslag till en förordning om säkerhet för prospekterings-, undersöknings- och produktionsverksamhet för olja och gas till havs, KOM(2011) 688, samt ett förslag till rådets beslut om EU:s anslutning till protokollet om skydd av Medelhavet mot förorening orsakad av prospektering och utvinning på kontinentalsockeln och i områden på eller under havsbotten, KOM(2011) 690. Förslagen har till syfte att minska riskerna för större olyckor i EU-vatten samt att begränsa konsekvenserna när sådana olyckor inträffar.

Med det anförda föreslår utskottet att motion MJ202 (KD) lämnas utan vidare åtgärd.

Effektiva reningssystem i Östersjöregionen m.m.

Runt Östersjön, både i EU-länderna och i Ryssland, har åtgärder vidtagits som syftar till att stödja och finansiera utbyggnaden av reningsverk. Northern Dimension Environmental Partnership (NDEP) är ett partnerskap mellan bilaterala givare, där bl.a. Sverige, EU-kommissionen, Världsbanken, Europeiska banken för rekonstruktion och utveckling, Europeiska investeringsbanken, Nordiska investeringsbanken och Nordiska miljöfinansieringsbolaget ingår. Från NDEP lämnas delfinansiering till större insatser i första hand runt Östersjön, bl.a. i nordvästra Ryssland, till framför allt projekt som rör vattenrening, avfallshantering och fjärrvärme. NDEP:s insatser syftar till att underlätta finansieringsstrukturer genom att kombinera lån, bidrag och lokalfinansiering för genomförandet av prioriterade projekt.

Utskottet konstaterar att samtliga Östersjöländer, bortsett från Ryssland, ingår i EU och därför omfattas av de krav på rening av utsläpp som uppställs genom relevant EU-lagstiftning (främst dir. 91/271/EEG om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse, det s.k. avloppsdirektivet). Huvudsakligen krävs minst biologisk rening av avloppsvatten; därtill uppställs vissa krav på kvaliteten hos det renade vattnet. I övrigt pågår inom EU en utbyggnad av större reningsverk kring Östersjön, för vilka det går att få EU-finansiering.

När det gäller hållbart resande i Östersjöregionen vill utskottet anföra följande. Regeringen angav i proposition 2005/06:160 *Moderna transportmedel* att Sverige aktivt bör engagera sig i det transportpolitiska samarbetet i Östersjöregionen för att komma till rätta med de miljö- och säkerhetsproblem som finns. Trafikutskottet behandlade under 2010 och 2011 kommissionens strategiska dokument om samråd och färdplan för de

gemensamma transeuropeiska transportnäten (bet. 2009/10:TU26, bet. 2010/11:TU22). I utlåtandena underströk utskottet att transport- och infrastrukturfrågor innefattas i EU:s Östersjöstrategi och att det bör skapas förutsättningar för utveckling av gröna transportkorridorer, dvs. gränsöverskridande transportstråk från Norden till kontinenten som genom avancerad teknik uppnår energieffektivitet och minskad miljöpåverkan.

Tre projekt om smartare transportsamarbete och gröna korridorer pågår i dagsläget och finansieras av Östersjöregionprogrammet 2007–2013. Utskottet har fått information om att regeringen i anslutning till projekten har etablerat ett rådgivande forum för transport och logistik i Östersjöregionen. I samband med forumets första möte, som hölls i Tallinn i oktober 2010, presenterades en framtidsrapport i vilken det angavs att det bör upprättas strategier, en handbok, riktlinjer och styrmekanismer för optimering av tids-, energi- och utsläppsminskningar. Åren 2011 och 2012 kommer vara av stor betydelse för genomförandet och utvecklingen av de första byggstenarna inom samarbetet för utveckling av gröna korridorer.

Slutligen kan det nämnas att kommissionen den 19 oktober 2011 presenterade ett förslag till en förordning om utbyggnad av det transeuropeiska transportnätet, KOM(2011) 650, i vilket det anges att EU måste uppnå målen för koldioxidsnåla och rena transporter, trygg bränsleförsörjning och miljöskydd och att samtliga projekt ska genomföras i enlighet med miljö- och klimatskyddslagstiftning.

Beträffande utvecklingen av förnybar energi bör det framhållas att det genom beslut av energiministerna i Östersjöländerna och EU-kommissionen i oktober 1999 inrättades ett samarbete på ministernivå i frågor om energi och energirelaterad klimatpolitik, det s.k. Baltic Energy Sea Region Cooperation (Basrec). De länder som deltar är Danmark, Estland, Finland, Tyskland, Island, Lettland, Litauen, Norge, Polen, Ryssland, Sverige och EU-kommissionen. Huvudpunkterna för samarbetet är trygg energiförsörjning och det växande beroendet från Ryssland, transitvägar för gas, el- och gassammankopplingar, energieffektivitet, klimatförändringar och förnybar energi. Merparten av det arbete som görs med koppling till förnybar energi är av analytisk karaktär och syftar till att utreda vilka metoder som bedöms som mest framgångsrika samt att kartlägga lokala och regionala förutsättningar och vilka åtgärder som bör vidtas m.m. I maj 2012 kommer ett ministermöte att äga rum där analytiska rapporter och slutsatser ska redovisas. Sannolikt kommer även rekommendationer att presenteras och leda till ett ställningstagande på ministernivå. I övrigt erinrar utskottet om att samtliga EU-länder gjort åtaganden inom ramen för bl.a. EU 2020 för att uppnå mål för andelen förnybar energi. Även om Ryssland inte omfattas av dessa åtaganden har landet åtagit sig att nå upp till vissa av de EU-föreskrivna målsättningarna.

Med hänsyn till det arbete som pågår i Sverige och i Östersjöområdet som syftar till att bygga ut reningsverk, stärka möjligheterna till hållbart resande och utveckla förnybar energi föreslår utskottet att MJ282 (V) yrkande 13 lämnas utan vidare åtgärd.

Sanering av miljöfarliga vrak

Regeringen uppdrog den 1 november 2007 åt Statskontoret att utreda och lämna förslag på vem som bör ha rätt eller skyldighet att omhänderta, sanera och flytta skeppsvrak och ägarlösa båtar. Statskontoret föreslog i sin rapport *Vrak och ägarlösa båtar* från maj 2008 att åtgärder bör genomföras i tre olika steg för att identifiera och hantera de vrak som finns längs Sveriges kuster och som utgör en risk för miljön. Det första steget utgörs av en inventering av vilka vrak som utgör en sådan risk samt en riskanalys av de vrak som i studien identifieras kunna utgöra ett miljöhot. Som ett andra steg föreslog Statskontoret att fysiska inspektioner genomförs av de mest angelägna objekten, och som ett avslutande steg utarbetas ett program för sanering.

Efter Statskontorets rapportering gav regeringen den 20 maj 2009 Sjöfartsverket i uppdrag att, i samråd med Kustbevakningen, Transportstyrelsen, Naturvårdsverket och Försvarmakten samt berörda länsstyrelser, genomföra en inventering av vrak inom Sveriges territorialvattenområde som kan utgöra ett hot mot miljön (regeringsuppdrag 2009/4683/TR).

Den 19 augusti 2009 svarade miljöministern på en fråga om sanering av läckande och miljöfarliga vrak (fr. 2008/09:1107) och hänvisade till ett tidigare frågesvar i vilket regeringen angav att den inventering och riskanalys av befintliga vrak som regeringen initierat är en förutsättning för att få ett underlag om i vilken omfattning sanering av vrak behövs, eftersom det i dagsläget inte är möjligt att fastställa exakt hur många av vraken som innehåller olja eller andra skadliga ämnen.

Sjöfartsverket redovisade sitt uppdrag den 14 januari 2011. Regeringen bör enligt rapporten i första hand utse en lämplig myndighet som ska ansvara för hanteringen av vraken. Sjöfartsverket, Kustbevakningen eller Havs- och vattenmyndigheten föreslogs i detta syfte. Enligt vad utskottet fått veta har regeringen för avsikt att jobba vidare utifrån de förslag som Sjöfartsverket gav samt att remittera rapporten till berörda remissinstanser och därefter utarbeta en strategi för hantering av befintliga vrak.

Med hänsyn till det pågående arbetet föreslår utskottet att motionerna MJ331 (MP) samt MJ382 (S) yrkande 35 lämnas utan vidare åtgärd.

Utfasning av tvåtaktsmotorer

Utskottet har tidigare uppmärksammat de miljöproblem som förknippas med tvåtaktsmotorer och då bl.a. anfört att dessa är välkända samt att det finns betydande problem att lösa, t.ex. hur man når miljö- och kostnadseffektivitet innan ett skrotningspremiesystem skulle kunna införas (bet. 2010/11:MJU5). Det bör emellertid nämnas att det i Båtmiljörådets miljö-

program för fritidsbåtar 2008 anges att Sjöfartsverkets båtmotorstrategi har påbörjats. Med hjälp av främst informationsinsatser ska ägare av motorer med dåliga miljöegenskaper stimuleras att byta till nya motorer eller övergå till lämpligare drivmedel. Vidare anges det att flitigt använda motorer kan förväntas bli utbytta snabbast av hälsoskäl, miljöskäl och ekonomiska skäl samt att gamla tvåtaktsmotorer av äldre typ som används sparsamt antagligen kommer att finnas kvar under lång tid eftersom deras skrotning inte kan påskyndas med enkla medel. För dessa ska användning av alkylatbensin och biologiskt nedbrytbar olja för utombordsmotorer uppmuntras.

Utskottet vill även erinra om att tvåtaktsmotorer byggda efter den 1 januari 2007 och fyrtaktsmotorer byggda efter den 1 januari 2006 ska vara CE-märkta och därmed uppfylla väl definierade krav i fråga om bl.a. bullernivå och utsläpp.

Med det anförda föreslår utskottet att motion MJ382 (S) yrkande 37 lämnas utan vidare åtgärd.

Åtgärder för minskad övergödning m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner (S, M och V) om åtgärder mot övergödningen, en handlingsplan för minskad köttkonsumtion och storskalig djuruppfödning, förbud mot utsläpp av toalettavfall från färjor och kryssningsfartyg, tillsyn av enskilda avlopp samt utvidgning av pilotprojekt för att rena övergödda sjöar i Södermanland.

Jämför reservationerna 8 (S, V) och 9 (MP, V).

Motionerna

I motionerna MJ282 (V) yrkande 2 och MJ376 (S) yrkande 27 framhålls det att övergödning orsakad av jordbruket, skogsbruket, trafiken, industrierna och hushållen är det enskilt största hotet mot Östersjöns överlevnad. Resultatet är syrebrist och döda bottnar, minskad biologisk mångfald, läckage av fosfor, igenvuxna vikar, krympande vattenytor och periodvis extrem algblooming. Trots betydande insatser har utsläppen av fosfor och kväve inte minskat tillräckligt, och tidigare delmål har inte uppnåtts. Motionärerna efterlyser större handlingskraft, fler initiativ och en mer ambitiös politik för att hejda övergödningen och för att klara de stora miljöproblemen i våra hav.

I motion MJ282 (V) yrkandena 6 och 11 framhålls det att den ökade köttkonsumtionen och de stora djuruppfödningens anläggningarna späder på utsläppen av näringsämnen och förvärrar övergödningen. De stora anläggningarna bör innefatta djurhållning på mindre koncentrerade ytor än i

dagsläget och vara anpassade efter de olika djurarternas beteende. Motionärerna anser att regeringen bör anta en handlingsplan för minskad köttkonsumtion som innehåller mätbara mål och tydliga styrmedel. Regeringen bör även verka för att problemen tas upp inom ramen för Helcomarbetet och EU:s Östersjöstrategi och att konkreta åtgärder tas fram för att minska de negativa effekterna på Östersjön.

I motion MJ382 (S) yrkande 36 påtalas det att ytterligare åtgärder mot övergödning bör vidtas genom att förbudet för fritidsbåtar att släppa ut ornat latrin- och toalettavfall även utökas till passagerarfartyg. För att få full effekt av förbudet anser motionärerna att fler hamnar bör erbjuda avfallshantering. Vidare framhålls det att ett stort antal enskilda avlopp är undermåliga och därigenom bidrar till övergödningen genom utsläpp av avloppsvatten som inte är tillräckligt renat från fosfor och kväve. Regeringen bör arbeta för att minska den bristande tillsynen av enskilda avlopp i vissa kommuner och undersöka om högre krav kan ställas på enskilda husägare för att åtgärda bristfälliga avlopp (yrkande 39).

I motion MJ383 (M) framhålls det att det finns en rad övergödda sjöar i Sverige och att olika försök gjorts för att förbättra tillståndet. Bland annat pågår sedan februari 2009 ett pilotprojekt som ska återskapa balansen i sjön Skundern i Södermanland. Motionärerna anser att det är önskvärt att pilotverksamheten utvidgas till fler övergödda sjöar i Södermanland.

Utskottets ställningstagande

Övergripande åtgärder mot övergödning

Regeringen redogjorde i skrivelse 2009/10:213 *Åtgärder för levande hav* för ett antal åtgärder som föreslagits i syfte att minska övergödningen, bl.a. att minska utsläppen från reningsverk, att göra insatser inom jordbruks- och skogsindustrin, att genomföra vattenmyndigheternas åtgärdsprogram samt att göra en översyn av möjligheten att införa avgifter på handel med kväve och fosfor.

När det gäller minskade utsläpp från reningsverk angav regeringen att rening på minst 80 % för kväveföreningar i kommunala reningsverk kan minska belastningen med ca 3 000 ton kväve per år och 15 ton fosfor.

Inom jordbruket har ett antal åtgärder föreslagits för att minska belastningen av kväve och fosfor från jordbruket. De nya regler som införts samt förstärkningar och insatser som har introducerats i det s.k. landsbygdsprogrammet fr.o.m. 2010 (bl.a. förbättrad vattenhantering, minskad växtnäringens förlust från jordbruksmark, anläggning och skötsel av skyddszoner på erosionsbenägen mark, anläggning och restaurering av våtmarker, dammar för fosforavskiljning samt anläggning av reglerbar dränering) skulle kunna minska den årliga belastningen med mellan 1 600 och 2 100 ton kväve och ca 30 ton fosfor. Som regeringen konstaterade finns det behov av fler åtgärder inom jordbruket. Exempelvis bör det finnas möjligheter att i samband med halvtidsutvärderingen av landsbygdsprogrammet prioritera sär-

skilda åtgärder för att minska utsläppen av kväve och fosfor. Tillsammans med de beslutade åtgärderna från 2010 bör utsläppen från jordbruket kunna minska med 3 500–6 250 ton kväve och ca 40 ton fosfor per år.

Beträffande åtgärder för att minska utsläppen från industrin angav regeringen i samma skrivelse att Naturvårdsverket bedömt att fortsatta kontinuerliga förbättringar och kompletterande rening på anläggningar inom skogsbruket kan minska utsläppen till havet med motsvarande 200 ton kväve och 10 ton fosfor per år. Naturvårdsverket ansåg även att det finns viss potential att minska utsläppen från järn- och stålindustrin.

Vidare bör det uppmärksammas att åtgärder inom ramen för vattenmyndigheternas åtgärdsprogram kommer att vara av stor betydelse och att de förväntas minska utsläppen med motsvarande 2 150 ton kväve och 110 ton fosfor. Som utskottet tidigare konstaterat (bet. 2010/11:MJU5) har regeringen infört ett lokalt vattenvårdsprojekt (LOVA), som enligt budgetproposition 2010/11:1 uppgår till 100–120 miljoner kronor per år från 2010. Enligt Miljödepartementet kan en höjning av anslaget väntas då projektet hittills varit framgångsrikt.

Med anledning av ett regeringsuppdrag om hur eventuella avgifter m.m. på handel med kväve och fosforföreningar bör utformas rapporterade Naturvårdsverket i december 2008 och föreslog en fortsättning genom dels en fördjupad analys 2009–2010, dels ett praktiskt test i ett område 2010–2012. Naturvårdsverket konstaterade i april 2010 i den ena delen av sin rapportering av regeringsuppdraget Vidareutveckling av förslag till avgiftssystem för kväve och fosfor (dnr M2010/1908/Na) att det inte är enkelt att infoga avgiftssystemet inom gällande konstitutionella, EU-rättsliga och miljörättsliga ramar utan ansåg att ett första rimligt steg är att sätta utsläppstak för större avloppsreningsverk. När det gäller den andra delen, dvs. det praktiska testet, ska resultatet redovisas för regeringen i oktober 2012.

Vidare kan det nämnas att Europaparlamentet i november 2011 röstade igenom kommissionens förslag om att förbjuda fosfater i tvättmedel och maskindiskmedel från 2013 respektive 2017. Förbudet kan innebära att utsläppen till havet minskar med 9 ton, varav 5 ton till egentliga Östersjön.

Avslutningsvis konstaterar utskottet att belastningen av kväve- och fosforföreningar har minskat kraftigt och kommer att fortsätta att minska betydligt samt att det finns förutsättningar för att uppfylla det svenska åtagandet till 2016 genom ytterligare insatser och framtida åtgärdsarbeten. Utskottet anser att utvecklingen noga bör följas för att det därmed ska finnas beredskap för att genomföra eventuella ändringar i Sveriges åtgärdsplaner.

Med det anförda föreslår utskottet att motionerna MJ282 (V) yrkande 2 och MJ376 (S) yrkande 27 lämnas utan vidare åtgärd.

Minskad köttkonsumtion

Utskottet har tidigare uppmärksammat motionsförslag om minskad köttkonsumtion som ett sätt att minska övergödningen (bet. 2007/08:MJU7). Utskottet hänvisade då bl.a. till jordbruksministerns svar på en interpellation (2006/07:318). Av svaret framgick att omfattningen av köttkonsumtionen i Sverige inte bör regleras men att det ansågs vara positivt att frågan om dess miljöpåverkan uppmärksammas. Att införa miljöavgifter på de vegetabilier som används för djuruppfödning och miljöbonus till vegetabilisk produktion är dock inte styrmedel som regeringen förespråkade. Utskottet gör ingen annan bedömning i dag.

Härutöver bör det framhållas att Livsmedelsverket i sina kostråd rekommenderar ett intag på ca 100 gram kött och köttprodukter per person och dag. Detta skulle innebära en minskning med 20–25 % jämfört med den nuvarande köttkonsumtionen. Även arbetet med att minska matsvinnet är viktigt. Matsvinnet beräknas enligt Landsbygdsdepartementet uppgå till ca 30 % i konsumentledet, och 20 % av detta svinn avser köttprodukter.

Med det anförda anser utskottet att motion MJ282 (S) yrkande 6 kan lämnas utan vidare åtgärd.

Storskalig djuruppfödning m.m.

I 9 kap. 6 § miljöbalken och förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd föreskrivs det att vissa större anläggningar för djurhållning är anmälnings- eller tillståndspliktiga till behörig kommun respektive behörig länsstyrelse. Gränserna för när anmälnings- eller tillståndsplikt infaller är närmare preciserade i bilagan till förordningen. Därutöver finns det generella föreskrifter för jordbruksföretag i Jordbruksverkets föreskrifter.

I betänkande 2008/09:MJU29 *En sammanhållen svensk havspolitik m.m.* konstaterade utskottet att vissa inslag av djurhållning för köttproduktion är problematiska eftersom det i regel finns störst övergödningssproblem där djurtätheten är hög. Eftersom det finns en obalans i strukturen på djurhållningen behövs en jämnare spridning. En kombination av lagtillämpning, information och rådgivning samt ekonomiska styrmedel bör användas för att uppnå detta.

Inom ramen för Helcomsamarbetet och i samband med beslutet om aktionsplanen för Östersjön enades Östersjöländerna om regler om tillstånd för stora djuranläggningar. Enligt vad utskottet fått veta uppfyllde Sverige vid den tidpunkten redan dessa regler.

I detta sammanhang bör även direktiv 2010/75/EU om industriutsläpp (samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar) uppmärksammas. Direktivet, som trädde i kraft den 6 januari 2011, innebär att medlemsländerna ska ställa krav på tillståndsplikt för omfattande svin- och fjäderfäverksamhet. Vidare kan utskottet redovisa att regeringen den 9 juni 2011 beslutade att tillsätta en utredning om miljöbestämmelser för jordbruksföretag och djurhållning (dir. 2011:49). Enligt regeringen bör det

utredas om det finns anledning att utveckla och förbättra det regelverk som gäller för större djuranläggningar. Dessutom har utredaren möjlighet att föreslå andra förändringar som säkerställer ett korrekt genomförande av EU-direktivet om industriutsläpp, ett högt miljöskydd samt förenklingar. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 31 oktober 2012.

Med hänsyn till redovisningen ovan föreslår utskottet att motion MJ282 (V) yrkande 11 lämnas utan vidare åtgärd.

Förbud mot utsläpp av toalettavfall från passagerarfartyg

Ett förbud mot att släppa ut toalettavfall från fritidsbåtar planeras träda i kraft 2014 i särskilt känsliga områden som Östersjön, Skagerrak, Kattegatt, Öresund samt sjöar och inre vattendrag och ska vara infört i resten av landet 2016. Regeringen förklarade i proposition 2008/09:170 *En sammanhållen svensk havspolitik* att det bör införas ett totalförbud även mot utsläpp av toalettavfall från kryssningsfartyg och passagerarfärjor i Östersjöområdet.

År 2010 lämnade Sverige samt övriga Östersjöstater in en ansökan till IMO om skärpta regler för utsläpp av toalettavfall från kryssningsfartyg och passagerarfärjor. Majoriteten av IMO:s medlemsstater var positiva till förslaget men hade farhågor i fråga om bristande mottagningsanordningar för avfallet och bristande tillgång till adekvata reningssystem i hamn. I juli 2011 beslutade IMO om att utöka förbudet så fort det finns tillfredsställande mottagningsanläggningar. Helcomländerna enades om att anordningar skulle finnas i tillräcklig utsträckning till år 2017 och att det löpande skulle utvärderas att det finns adekvata mottagningsanordningar för ett ikraftträdande av förbudet till 2017.

Utskottet vill i detta sammanhang återigen uppmärksamma att regeringen infört möjligheten för kommuner och ideella organisationer att söka LOVA-bidrag för att påskynda utbyggnaden av mottagningsanläggningar och att ett antal projekt hitintills beviljats medel i detta syfte (bet. 2010/11: MJU5).

Parallellt med det arbete som pågår inom IMO och Helcom gör även kommissionen för närvarande en översyn av hur direktiv 2000/59/EG om mottagningsanordningar i hamn för fartygsgenererat avfall och lastrester är genomfört i medlemsländerna. Som regeringen tidigare framhållit (skr. 2009/10:213) finns det brister i direktivet, och Sverige bör arbeta för att få till stånd en enhetlig hantering samt revidering av direktivet. I somras skickade kommissionen ut en förfrågan till medlemsstaterna om att senast den 30 september 2011 lämna synpunkter och förslag på revideringar av direktivet. Regeringen (Näringsdepartementet) välkomnade översynen i sitt svar till kommissionen och underströk vikten av att medlemsstaterna genomför direktivet på ett enhetligt sätt. I svaret konstaterade regeringen även att det i dagsläget inte finns adekvata anordningar i hamnarna runt Östersjön, att det fartygsgenererade avfallet kommer att öka samt att man noterade vissa brister i det s.k. no special-fee-systemet (dvs. att medlemsstaterna ska se

till att inga hamnar tar ut avgifter vid mottagande av avfall). Kommissionen avser nu att lägga fram ett förslag på ändringar i direktivet under våren 2012.

Med denna redovisning föreslår utskottet att motion MJ382 (S) yrkande 36 lämnas utan vidare åtgärd.

Översyn av enskilda avlopp

När det gäller frågan om enskilda avlopp har utskottet tidigare (bet. 2010/11: MJU5) i likhet med regeringen framhållit att tillämpning av gällande lagstiftning för enskilda avlopp är en viktig åtgärd för att minska utsläppen av fosforföreningar. Genom åtgärdande av samtliga enskilda avlopp kan belastningen till havet minska med motsvarande ca 180 ton kväve och 33 ton fosfor.

Under perioden 2010–2011 genomförde Naturvårdsverket en tillsynskampanj i samarbete med kommuner och länsstyrelser. Kampanjen byggde på information till fastighetsägare om regler för små avlopp och vilka åtgärder som bör vidtas för att uppfylla dessa krav. Kommunerna har möjlighet att tvinga en fastighetsägare med bristfälligt avlopp att åtgärda det genom att förbjuda utsläpp av avloppsvatten till avloppsanläggningen.

Enligt Havs- och vattenmyndigheten måste kommunerna inom sin tillsyn över vattenförvaltningen prioritera områden med vattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, miljökvalitetsnormen (MKN) för vatten. En hög skyddsnivå för enskilda avlopp måste därför säkerställas. Kommunerna måste utveckla sin planläggning och prövning så att MKN uppnås. Varje år senast den 28 februari ska myndigheter och kommuner som omfattas av åtgärdsprogram (dvs. kommuner i de områden där det finns risk för att MKN inte uppfylls) rapportera till den ansvariga vattenmyndigheten vilka åtgärder som vidtagits föregående år. Vattenmyndigheterna sammanställer därefter rapporterna till Havs- och vattenmyndigheten. Den första rapporteringen skedde 2011, varvid svar inkom från 204 av landets 290 kommuner, alla 21 länsstyrelser samt 11 av 12 statliga myndigheter.

Mot bakgrund av det anförda är utskottet inte berett att föreslå någon åtgärd med anledning av motion MJ382 (S) yrkande 39. Motionen avstyrks i berörd del.

Pilotprojekt för övergödda sjöar

Som regeringen redovisat i proposition 2008/09:170 *En sammanhållen svensk havspolitik* bidrar övergödda sjöar till att förorena nedströms belägna vatten inklusive kust och hav. Att restaurera sådana sjöar, vilket redan gjorts på många håll genom mörtfiskreduktion och i vissa fall sedimentbehandling eller syresättning, kan eventuellt bidra till problemlösningen. Vidare framhöll regeringen att vattenmyndigheterna bör samordna arbetet med att restaurera återstående övergödda sjöar.

När det gäller pilotprojekt för rening av övergödda sjöar har utskottet tidigare (bet. 2009/10:MJU1) inte funnit anledning att föreslå någon åtgärd från riksdagens sida. Utskottet anförde att det fått information om olika restaureringsmetoder för övergödda sjöar. Metoderna måste anpassas efter förhållandet i den sjö som ska åtgärdas. Övergödda sjöar restaureras främst genom att man åtgärdar orsaken till övergödningen, t.ex. genom att minska avloppsvattenutsläppet eller jordbruksläckaget. Syrefria bottnar åtgärdas genom t.ex. kemisk bindning av fosfor. Metoder för detta är redan framtagna.

Med det anförda föreslår utskottet att MJ383 (M) lämnas utan vidare åtgärd.

Åtgärder för hållbart nyttjande av havet och dess biologiska mångfald

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner (S, SD och KD) om extrahering av näringsämnen ur Östersjön i biogassyfte, om ersättning till musselodlare samt om utbyggnad av mottagningsanordningar för barlastvatten.

Jämför reservationerna 10 (S) och 11 (SD).

Motionerna

I motion MJ255 (SD) anger motionärerna att det pågår många projekt som syftar till att begränsa utsläppen i Östersjön och att möjligheterna att extrahera näringsämnen som finns i vattnet bör ses över. Kungliga tekniska högskolan (KTH) bedriver i detta syfte ett intressant projekt där försök görs att samla in alger i syfte att framställa biogas. Motionärerna anser att regeringen bör skaffa sig en översikt över denna typ av projekt.

Enligt motion 376 (S) yrkande 26 bör regeringen stödja satsningar på odling av blåmusslor som reningsmetod genom att ersätta musselodlare. Odling av musslor för foderändamål skulle också minska fisket av foderfisk, vilket gynnar den biologiska mångfalden i havet. Enligt förslaget skulle ersättningen kräva en budget på 2 miljoner kronor som skulle kunna finansieras genom omfördelning inom anslaget 1:2 Åtgärder för havs- och vattenmiljö.

I motion MJ398 (KD) yrkande 7 konstaterar motionären att det på senare år har kommit in flera nya arter i den svenska faunan, bl.a. fiskarter som kommit med barlastvatten från fartyg. Motionären anser att Sverige därför bör verka för att alla hamnar i Östersjön och Västerhavet ska ha mottagningsanordningar för barlastvatten för att skydda havet mot främmande arter.

Utskottets ställningstagande

Extrahering av näringsämnen ur Östersjön i biogassyfte

Enligt vad utskottet fått information om är regeringen väl medveten om att det pågår ett antal substratutvinnings- och biogasprojekt såväl på flera ställen i landet (bl.a. Kalmar och Trelleborg) som i andra länder runt Östersjön. Projektverksamheten omfattar utvinning av bl.a. alger, fiskrens, vass och musslor. Trelleborgs kommun ingår i det s.k. WAB-projektet (wetlands, algae, biogas). I det EU-finansierade projektet ingår bl.a. regionala delar av Polen, vattenmyndigheten i södra Östersjön och KTH. Projektet, som har drivits i två år och ska pågå i ytterligare ett år, syftar till att framställa biogas genom jäsning av alger, att avlägsna fosfor och kväve, att stimulera biologisk mångfald genom algreducerat vatten, att förbättra kustnära rekreations- och turistvärden, att minska växthusgaser och emissioner från ruttnande alger samt att efter biogasjäsning återvinna näringsämnena i algerna som gödningsmedel. Projektet, som genom ett helhetstänkande bygger ett kretslopp, har potential att sprida resultaten i hela södra Östersjöområdet.

I övrigt kan utskottet nämna att det pågår ett stort antal EU-projekt som ingår i det s.k. Submariner Project, Sustainable Uses of Baltic Marine Resources. Gemensamt för samtliga projekt är att de bygger på nya användningsområden och tekniker för de marina ekosystemen, t.ex. blå bioteknik, algodling, innovativa fisk- och mussellösningar, havsbruk och vågenergi. Projekten syftar till att klarlägga ekonomisk genomförbarhet och regional tillämplighet. Samtliga Östersjöländer deltar i olika projekt.

Med det anförda föreslår utskottet att motion MJ255 (SD) lämnas utan vidare åtgärd.

Ersättning till musselodlare

Regeringen förklarade i proposition 2008/09:170 *En sammanhållen svensk havspolitik* att en satsning behövs för att möjliggöra en storskalig utbyggnad av musselodlingen inom utvalda områden längs den svenska kusten. Utskottet har tidigare angivit att man delar regeringens bedömning om behovet av en sådan satsning samt att LOVA-bidragen bör kunna främja detta (bet. 2008/09:MJU29).

Regeringen föreslog att 100–120 miljoner kronor avsätts fr.o.m. 2010 åt LOVA-projekt som framför allt syftar till att minska övergödningen, bl.a. genom musselodlingar (prop. 2011/12:1). Såsom redovisats ovan är det troligt att detta anslag höjs under kommande år.

Mot bakgrund av det anförda är utskottet inte berett att föreslå någon ytterligare åtgärd från riksdagens sida med anledning av motion MJ376 (S) yrkande 26. Motionen avstyrks i berörd del.

Mottagningsanordningar för barlastvatten

Genom barlastvattnen som pumpas ut i havet transporteras 3–4 miljarder ton barlastvatten per år från en hamn till en annan. Med barlastvatten och sediment följer tusentals främmande arter som kan tränga undan ursprungliga arter och rubba den ekologiska balansen. Enligt IMO:s uppskattning orsakar de invasiva arterna varje år ekonomiska skador för tiotals miljarder euro. Utskottet instämmer i regeringens tidigare redovisade bedömning att det är angeläget att Sverige verkar för att fler länder ansluter sig till IMO:s barlastkonvention, så att den kan träda i kraft så snart som möjligt (skr. 2009/10:213). Sverige tillträdde konventionen i november 2009.

Regeringen har dock tidigare framhållit att ett krav på att samtliga hamnar ska installera anordningar för mottagning av barlastvatten varken är ett realistiskt eller genomförbart alternativ eftersom det skulle kräva mycket omfattande investeringar samt vara plats- och resurskrävande (prop. 2008/09:229). I dagsläget har dessutom få befintliga fartyg kapacitet att pumpa ut barlastvatten till en mottagningsanordning i de volymer som krävs. Därtill måste barlastvatten som släpps ut från en mottagningsanordning behandlas och uppfylla konventionens krav på kvalitet. Som regeringen tidigare anfört finns det för närvarande inte sådana behandlingssystem tillgängliga i den omfattning som krävs. Efter 2016 ska emellertid samtliga fartyg ha system för rening av barlastvatten installerade ombord. Utskottet konstaterar avslutningsvis att det är under en förhållandevis begränsad tidsperiod som mottagningsanordningar skulle komma att användas och att kostnaden för inrättande av sådana är orimligt stor i förhållande till den relativt korta period som anordningarna behövs.

Med det anförda föreslår utskottet att motion MJ398 (KD) yrkande 7 lämnas utan vidare åtgärd.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Övergripande målsättningar för havspolitiken m.m., punkt 1 (S)

av Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S) och Piry Niemi (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:MJ212 och avslår motionerna 2011/12:MJ248 och 2011/12:MJ282 yrkande 1.

Ställningstagande

Det är ett faktum att havsmiljön i Östersjön är i obalans. Östersjön måste åter bli ett levande hav. Syrebristen i sediment och bottenvatten är ett problem eftersom det bl.a. förvärrar övergödningssituationen och tillståndet för fiskbeståndet. Algblomningar, farliga ämnen, överfiske, brist på inflöde av saltvatten och fartygsolyckor är andra bidragande orsaker. Vi anser att åtgärder måste vidtas för att förhindra övergödning, utsläpp av farliga ämnen och utfiskning samt för att öka den biologiska mångfalden. Miljöproblemen är gränsöverskridande, vilket ställer krav på att länderna runt Östersjön gemensamt agerar för att hitta lösningar. Det behövs en tydlig vilja och ett samarbete mellan länderna runt Östersjön. Arbetet för att rädda Östersjön kommer att ta lång tid och det måste kontinuerligt prioriteras av den nu sittande regeringen. Den svenska regeringen bör därför ta en tydlig ledning under det pågående svenska ordförandeskapet i Helcom 2010–2012. Detta bör ges regeringen till känna.

2. Övergripande målsättningar för havspolitikerna m.m., punkt 1 (V)

av Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:MJ282 yrkande 1 och avslår motionerna 2011/12:MJ212 och 2011/12:MJ248.

Ställningstagande

Östersjön är ett mycket hotat hav. De största hoten är övergödning, överfiske, farliga ämnen och havstransporter. Därtill är Östersjön särskilt utsatt på grund av den extra påfrestning det innebär att havet är omringat av nio länder. Allt tyder på att den mänskliga aktiviteten runt Östersjön kommer att öka, vilket kommer att medföra ytterligare påverkan på det redan så känsliga havet. Avrinningsområdet är drygt fyra gånger så stort som havet och för med sig näring och föroreningar ut i Östersjön. Detta i kombination med dåligt vattenutbyte, brackvattenhavets speciella egenskaper och dess geologiskt unga ålder gör situationen exceptionellt besvärlig. Vänsterpartiet anser att det krävs ett mer omfattande helhetsgrepp över Östersjöns förvaltning med ett internationellt överenskommet slutmål för restaureringen av havet. Detta bör ges regeringen till känna.

3. Skydd för Vättern, punkt 2 (S, MP, V)

av Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Pyry Niemi (S), Jens Holm (V) och Kew Nordqvist (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:MJ292.

Ställningstagande

Vättern, som är en av Europas största dricksvattenreservoarer, är vattentäkt för hundratusentals människor och därmed av stor betydelse för människor som bor runt sjön. Vättern skyddas enligt miljöbalken för sitt friluftsliv och fiske samt sin natur och kulturmiljö. Dessutom är Vättern i sin helhet en del av EU:s nätverk av skyddade områden, ett så kallat Natura 2000-område.

Försvarsmaktens ökade militära verksamhet i Vättern kommer att medföra ökade risker för blyutsläpp och buller, vilket kommer att ha en stor negativ inverkan på bl.a. dricksvatten, näringsliv, turism, djurliv och rekreation inom ett stort geografiskt område. Det är mycket viktigt att det råder en god balans mellan Försvarsmaktens verksamhet och andra intressen i området. När skyddet av en så viktig naturresurs ska ställas mot Försvarsmaktens övningsområde i Vättern anser vi att det behövs en annan avvägning än den som Försvarsmakten gör. Det är av den anledningen mycket angeläget att agera för att Vättern ska få ett starkare skydd. Detta bör ges regeringen till känna.

4. Förbud mot oljeborrning i Östersjön, punkt 3 (S, MP, V)

av Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Pyry Niemi (S), Jens Holm (V) och Kew Nordqvist (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:MJ202 yrkande 1.

Ställningstagande

Regeringen har tidigare avslagit ansökningar om provbörning i Östersjön med motiveringen att en svensk oljeutvinning inte kan bli aktuell mot bakgrund av hur extremt känslig och utsatt detta innanhavs miljö redan är. Vi anser att det är olyckligt att flera stater i dag utvinner eller prospekterar olja i Östersjön. Oljeutvinning i stor skala stör och utgör ett hot mot den marina miljön. Dessutom kan man inte utgå ifrån att olyckor inte inträffar. En olycka med stora utsläpp av olja skulle få ytterst allvarliga konsekvenser för människor och miljö i oöverskådlig tid. Detta demonstrerades tydligt vid oljekatastrofen i Mexikanska golfen. För att undvika liknande förödande konsekvenser i Europa anser vi att det är angeläget att oljeutvinning inte tillåts i Östersjön. Sverige borde därför inom EU och Östersjöorganisationen Helcom verka för ett förbud mot oljeutvinning i hela Östersjön. Detta bör ges regeringen till känna.

- 5. Effektiva reningssystem i Östersjöregionen, punkt 4 (S, V)**
av Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Pyry Niemi (S) och Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:MJ282 yrkande 13.

Ställningstagande

Många av de stora miljöproblem som vi ser i dag är gränsöverskridande, och det är därför viktigt att alla länder runt Östersjön tar sitt fulla ansvar för att förbättra havsmiljön. Vi anser att miljösamarbetet mellan länderna och särskilt med Ryssland måste öka. Sverige bör därför vidta stödjande åtgärder för att andra länder runt Östersjön ska kunna bidra till att miljön återställs och att ett långsiktigt, hållbart nyttjande garanteras. Inom ramen för Helcom och EU anser vi att stöd måste ges till länder i Östersjöregionen, särskilt Ryssland, för utbyggnad av effektiva reningssystem för utsläpp från industrier, jordbruk och hushåll. Därtill måste ökad kraft läggas på ett hållbarare resande mellan Östersjöländerna. Vi anser även att utvecklingen av förnybar energi bör understödjas så att man kan undvika anläggningar som den stora oljeskifferanläggningen utanför Narva, Estland. Detta bör ges regeringen till känna.

- 6. Hantering av miljöfarliga vrak, punkt 5 (S, MP, V)**
av Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Pyry Niemi (S), Jens Holm (V) och Kew Nordqvist (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2011/12:MJ331 och 2011/12:MJ382 yrkande 35.

Ställningstagande

Vi anser att det brådskar med inventeringen av de gamla oljeläckande vrak som finns längs de svenska kusterna. Flera fartyg är potentiella oljekatastrofer. I Skagerrak finns 261 kända vrak som är identifierade som potenti-

ella miljöhot, ungefär 20 av dessa ligger nära den svenska kusten. Det finns egentligen inga tekniska hinder mot att tömma vraken på olja, men det kan vara mycket kostsamt. Kostnaden måste dock jämföras med vad kostnaden för en förorenad kust kan bli. Det är hög tid att regeringen agerar skyndsamt och går vidare, så att miljöfarliga vrak omhändertas på ett sätt som säkrar miljön och garanterar att vattenföroreningar undviks. Regeringen kartlägger nu problemet, men vi anser att arbetet med åtgärder måste börja nu. En handlingsplan bör upprättas med olika steg när det gäller tid, geografiskt läge och riskklass. Detta bör ges regeringen till känna.

7. Utfasning av tvåtaktsmotorer, punkt 6 (S)

av Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S) och Pyry Niemi (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12: MJ382 yrkande 37.

Ställningstagande

I dag finns det ca 200 000 tvåtaktsmotorer i bruk. De stora utsläppen från dessa påverkar livet i haven. Stora mängder giftiga kolväten går direkt ut i vattnet. Full gas med en tvåtaktsmotor på 70 hk i 25 timmar innebär att 300 liter bensin släpps ut i havet. På ett dygn släpper en motor på 70–80 hk ut ett badkar med oanvänd bensin. I dag finns det moderna tvåtaktsmotorer med lägre utsläpp, men miljökraven på våra fritidsbåtar måste bli tydligare än i dagsläget. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till stimulansåtgärder och regelverk i syfte att fasa ut användningen av smutsiga tvåtaktsmotorer i våra havsområden, sjöar och vattendrag. Detta bör ges regeringen till känna.

8. Åtgärder för minskad övergödning, punkt 7 (S, V)

av Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Pyry Niemi (S) och Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2011/12:MJ282 yrkande 2, 2011/12:MJ376 yrkande 27 och 2011/12:MJ382 yrkandena 36 och 39.

Ställningstagande

Övergödningen brukar anges som det enskilt största hotet mot Östersjöns överlevnad. Näringsämnen och kväveutsläpp från jordbruk, avlopp, trafik och sjöfart övergöder Östersjön. Då produktionen av organiskt material överstiger den normala konsumtionen räcker inte syret till för att bryta ned det organiska materialet. Resultatet är syrebrist, en minskad mängd bottenlevande djur, läckage av fosfor från syrefria sediment, igenvuxna vikar, krympande vattenytor och periodvis extrem algblooming. Trots betydande insatser har utsläppen av fosfor och kväve till vatten inte minskat tillräckligt. Med nuvarande politik kommer miljö kvalitetsmålen "Ingen övergödning" och "Levande sjöar till 2020" sannolikt inte att uppnås. Det krävs kraftfullare insatser än hittills för att få ned utsläppen av kväve och fosfor.

Vi måste sluta att använda havet som en avfallsplats. Ett förbud mot att släppa ut orenat latrin- och toalettavfall från fritidsbåtar har införts. Förbudet planeras träda i kraft 2014 i särskilt känsliga områden som Östersjön, Skagerrak, Kattegatt, Öresund samt sjöar och inre vattendrag. År 2016 ska förbudet vara infört även i resten av landet. Förbudet att släppa ut avfall bör utökas till att gälla även passagerarfartyg. För att förbudet mot utsläpp av toalettavfall ska få full effekt bör fler hamnar kunna erbjuda avfallshantering.

Det finns i dag ca 400 000 undermåliga enskilda avlopp i vårt land. I praktiken strider dessa avlopp mot lagen. Utsläpp av avloppsvatten som inte är tillräckligt renat från fosfor och kväve bidrar till övergödningen. Regeringen har tidigare satt sin tilltro till att ROT-arbete skulle kunna öka takten när det gäller att åtgärda problematiken. Det finns inga uppgifter om att så sker i dag. Regeringen bör återkomma med information om hur den avser att arbeta för att minska den bristande tillsyn av enskilda avlopp som förekommer i vissa kommuner. Den bör även se över om högre krav kan ställas på enskilda husägare att åtgärda bristfälliga enskilda avlopp.

Detta bör ges regeringen till känna.

9. Minskad köttkonsumtion och storskalig djuruppfödning, punkt 8 (MP, V)

av Jens Holm (V) och Kew Nordqvist (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:MJ282 yrkandena 6 och 11.

Ställningstagande

En ständigt ökande köttkonsumtion har ytterligare spätt på utsläppen av näringsämnen och förvärrar därmed övergödningen. Köttkonsumtionen i Sverige har ökat med 50 % sedan 1990. Detta är en ohållbar utveckling både för Östersjön och för klimatet. Vi föreslår att regeringen antar en handlingsplan för minskad köttkonsumtion som innehåller mätbara mål och tydliga styrmedel.

De växande utsläppen från storskalig djuruppfödning är ett exempel på områden som hittills inte uppmärksamrats tillräckligt. Sverige borde därför verka för att detta problem tas upp inom ramen för Helcomarbetet och EU:s Östersjöstrategi och att konkreta åtgärder tas fram för att minska fenomenets negativa effekter på Östersjön. Detta bör ges regeringen till känna.

10. Åtgärder för hållbart nyttjande av havet och dess biologiska mångfald, punkt 10 (S)

av Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S) och Pyry Niemi (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:MJ376 yrkande 26 och avslår motionerna 2011/12:MJ255 och 2011/12:MJ398 yrkande 7.

Ställningstagande

En form av rening i haven, som har visat sig vara mycket effektiv både ur ekologisk och ur ekonomisk synvinkel, utgörs av odling av blåmusslor. Socialdemokraterna anser att regeringen bör pröva ett system där musselodlare ersätts för sin miljöinsats på samma sätt som odlare av fångstgrödor på land. Ersättningen skulle baseras på mängden producerade musslor och skulle beräknat på dagens produktion kräva en budget på 2 miljoner kronor, vilket skulle kunna finansieras genom en omfördelning inom anslaget 1:2 Åtgärder för havs- och vattenmiljö. Detta skulle också gynna odlingen av musslor för foderändamål och därmed minska fisket av foderfisk, vilket gynnar den biologiska mångfalden i havet. Detta bör ges regeringen till känna.

11. Åtgärder för hållbart nyttjande av havet och dess biologiska mångfald, punkt 10 (SD)

av Josef Fransson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:MJ255 och avslår motionerna 2011/12:MJ376 yrkande 26 och 2011/12:MJ398 yrkande 7.

Ställningstagande

Det pågår många projekt som syftar till att begränsa utsläppen i Östersjön men då detta arbete dels går alltför långsamt, dels endast syftar till att begränsa framtida utsläpp, anser Sverigedemokraterna att det är högst intressant att på bred front titta på möjligheterna att extrahera näringsämnen som redan finns i vattnet. Kungliga tekniska högskolan (KTH) bedriver ett mycket intressant projekt där man gör försök att samla in alger och använda dem till biogasframställning. Restprodukterna från biogasproduktionen är sedan tänkta att användas som gödningsmedel.

För en välavvägd resursallokering när det gäller östersjöfrågor bör det vara av vikt att frågan om uttag av näringsämnen ur Östersjön lyfts upp på den politiska dagordningen och att frågan vägs mot andra möjliga insatser för att komma till rätta med övergödningsproblematiken. Regeringen bör med anledning av det ovan anförda på bred front skaffa sig en översikt över möjligheterna att extrahera alger ur Östersjön för biogasframställning och återkomma med underlag till riksdagen. Detta bör ges regeringen till känna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2011

2011/12:MJ202 av Anders Andersson (KD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för ett förbud mot oljeborring i Östersjön.

2011/12:MJ212 av Christer Engelhardt (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om havsmiljön i Östersjön.

2011/12:MJ248 av Kerstin Haglö m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en fortsatt utveckling av miljöarbetet i Östersjön, både nationellt och tillsammans med våra grannländer runt Östersjön.

2011/12:MJ255 av Josef Fransson och Erik Almqvist (båda SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att extrahera näringsämnen ur Östersjön.

2011/12:MJ282 av Jens Holm m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett omfattande helhetsgrepp över Östersjöns förvaltning med ett internationellt överenskommet slutmål för restaurering av havet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om övergödande verksamheter kring Östersjön.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en handlingsplan för minskad köttkonsumtion.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att storskalig boskapsuppfödning och hög köttkonsumtion tas upp inom ramen för Helcomarbetet och EU:s Östersjöstrategi.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inom ramen för Helcom och EU verka för effektiva reningssystem för utsläpp från industrier, jordbruk och hushåll, hållbarare resande samt understödja utvecklingen av förnybar energi.

2011/12: MJ292 av Tina Ehn m.fl. (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett starkare skydd för sjön Vättern.

2011/12: MJ331 av Mats Pertoft (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att vidta åtgärder så att båtar som Seaside på Ekerö och andra miljöfarliga vrak omhändertas på ett miljöriktigt sätt.

2011/12: MJ376 av Matilda Ernkrans m.fl. (S):

26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör pröva ett system där mus-selodlare ersätts för sina miljöinsatser.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om krav på större handlingskraft och fler initiativ från regeringens sida för att hejda övergödningen av haven.

2011/12: MJ382 av Matilda Ernkrans m.fl. (S):

35. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör upprätta en handlingsplan med olika steg i tid, för geografiskt läge och för riskklass för att åtgärda miljöfarliga vrak i havet.
36. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ett förbud mot att släppa ut orenat latrin- och toalettavfall bör utökas till att gälla även färjor och kryssningsfartyg för att hejda övergödningen.
37. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till stimulansåtgärder och regelverk i syfte att fasa ut användningen av smutsiga tvåtaktsmotorer i våra havsområden, sjöar och vattendrag.
39. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör arbeta för att minska bristande tillsyn av enskilda avlopp i vissa kommuner och undersöka om högre krav kan ställas på enskilda husägare för att åtgärda bristfälliga enskilda avlopp.

2011/12: MJ383 av Walburga Habsburg Douglas och Lotta Finstorp (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en eventuell utvidgning av pilotprojektet för att rena övergödda sjöar i Södermanland.

2011/12:MJ398 av Lars-Axel Nordell (KD):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att alla hamnar i Östersjön och Västerhavet ska ha mottagningsanordningar för barlastvatten för att skydda havet mot främmande arter.